

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtak pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat 1 Din.
Inseratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Priznanje težkega položaja učiteljstva.

»Jutranje Novost« prinašajo v 82. številki zanimiv članek o Prekmurju, ki je zelo karakterističen in tipičen tudi z ozirom na položaj in stališče, ki ga ima učiteljstvo pri delu sploh med narodom. Zato podajemo iz članka odlomke, ki zadevajo nas. Razmere so približno povsod enake.

Le narodna zavednost in politično šolanje, to je vzgoja — nas reši iz sedanjega težav polnega položaja.

Rečem: vzgoja in še enkrat dobra vzgoja je potrebna v Prekmurju.

Lahko bi mi rekli, saj plačujemo do 200 učiteljev v Prekmurju, zakaj torej ne delajo? Da to je pač druga zmot, ki nas ne nusti naprej. Le učiteljstvo kljub temu da hoče in zna delati, ne zmore vse, celo z začetkom ozdravljenja ne zmore. Saj suha teorija nič ne zaleže tam, kjer se ne da pokazati na dejstva kot na rezultate delovanja po teoriji. Da bi se nekako razumljivo izrazil navedem tudi nekaj konkretnega.

Učitelj pravi: v ujedineni domovini se nam bo dobro godilo. Doma pa sliši otrok: zaprti smo v kletko — ki se ji pravi — Prekmurje: kakor ponočne zveri nas pretihotabi palir — bodisi že na Madžarsko ali drugam in potem nas odira carinar, kadar pripeljamo z žuljem zaslužen žito.

Učitelj uči: sedaj smo svobodni. Doma pripovedujejo: ustrelili so graničarja strica, ker je hotel na delo.

Učitelj pravi: vsak siromak bo imel kos zemlje. Doma sliši otrok: on je dobil zemljo, ki jo bo z mačko oral, a mi, ki smo zadosti močni za obdelovanje kar 15 oralov zemlje je ne dobimo češ, imamo za vsako osebo oral svojega.

Torej sama šolska vzgoja ne pomaga. Vsi činitelji, ki imajo v roki sedanjost

in bodočnost Prekmurja, morajo delati smetrono in strumno.

Poglaviti vzrok vsega zla pa tiči v deistvu, da se vsako ozdravljenje oktroira od zgoraj. Marelica je plemenito sadje, toda uspeva le v toplih krajih in na rodni tleh! Ozdravljenje se mora začeti od spodaj računati se mora s tem, kar je, sicer bo stavba v zraku visela in se prav gotovo zruši. In tako smo prišli spet do izhodišča naših premišljevanj. Narodno, gospodarsko in seveda kulturno nešolanje naš v bistvu dober in priden Slovenec, kar se na tiče politične zrelosti, je popolnoma neorijentiran. Začeti je treba torej baš na osnovni struji.

Dvignite našega kmeta iz današnje revščine, pomagajte mu gospodarsko da bi na ta način zbudili željo po kulturi, nudite mu le pravo slovansko kulturo in zmagali ste!

Poglejmo še učiteljstvo, ki živi res med narodom in je poklicano, da začne ozdravljajno delo. Večina teh so begunci. So brez polhištva brez zadostne obleke. Ker živijo dražje nego ostali tovariši širom Slovenije delajo le za borbno hrano. Le oglejte si, kateri ima udobno stanovanje kateri je oblečen izobražencu dostojno. In od teh ljudi želite po žrtvovano delo za narod in domovino?

Na vodilnem mestu bi se morali zavesti tega, da vendar slovenski učitelj predstavlja jugoslovensko kulturo v vsaki zakotni vasi Prekmurja, torej ogledati si je treba, koga postavimo za tega reprezentanta in **dati mu moramo sredstva** da res lahko reprezentira!

K temu članku, ki prav dobro ilustrira naš položaj in naše razmere nimamo kaj dodati.

Posnamemo samo tri kompetente, ki ovirajo naše delo in pozivamo:

1. Vladajoči faktorji naj prav resno prično z izboljšanjem neurejenih vnanjih razmer, da ne bodo nasprotne z načeli vzgoje ljudstva.

2. Resno naj odpomorejo gmotnemu in socialnemu slabemu stanju učiteljstva.

3. Resno naj prično zatirati in krotiti ljudske hujskače, demogoge in javni tisk na kar smo opozorili v zadnjem uvodniku.

V obrambo našega učiteljstva.

(Dopis izven uredništva.)

»Resnica oči kolje« slišim že danes kot odgovor na svoje misli, ki jih hočem tukaj navesti. Pa vseeno ne morem držati jezika za zobmi, kajti vzlic odkritemu priznanju, da so žalibog pogostoma upravičeni očitki, ki padajo ob vsaki priliki na nas mlajše tovariše vzlic dejstvu, da že marsikateri sam s trpko boleštvu v srcu obsoja samega sebe radi mrtvila, iz katerega se ne more dvigniti kakor bi rad, se mi zdi sodba naših starejših tovarišev vendarle pretrda in presplošna.

Rad priznavam njihovo mnogostransko delavnost in velike zasluge tako na pedagoškem in kulturnem polju sploh, kakor tudi v stanovskih zadevah, vsa čast njihovi idealni požrtvovalnosti in tudi sam sem mnenja, da mlajša generacija našega stanu najbrž ne bo izvršila toliko vidnega in neposrednega dela. Toda predno se izreče splošna sodba in obsojda da nam manika idealizma, stanovske zavesti ter delavnosti je treba poseči nekoliko globlje. Treba je premočiti čas in razmere, v katerih se je vzgojeval naš naraščaj zadnje, zlasti vojno dobo, treba je upoštevati prilike, v katerih smo začeli službovati in se ozreti na zahteve ki jim mora zadostovati osnovna šola in na one pred desetletji.

Izobrazba, ki jo dajejo učiteljska svojim gojencem, se je zadostovala takrat morda popolnoma, da je učitelj novinec že izpočetka lahko izhajal, imel je potemtakem več časa in prilike za udejstvova-

nie na drugih toriščih, se je lažje specializiral in dosegel večjo sposobnost v tej ali oni stroki. A danes? Znanje, ki ga dobi učiteljski sedaj, je vsled zastarele organizacije učiteljske ravno tako, kakor je bilo pred desetletji, zahteve na ljudskih šolah pa so precej drugačne in večje. Siromak nastopi službo, naleti na težkoče, katerih na vladnici niti sledu ni bilo in »plava«. Ako hoče doseči tisto stopnjo sposobnosti ki je potrebna za uspešno delovanje, mora se z veliko vnemo posvetiti edino le šolskemu delu, mora »zanemarjati« izvenšolsko udejstvovanje in vse svoje duševne sile osredotočiti v to, da postane kdaj dober učitelj-vzgojitelj. Za kar so imeli starejši tovariši na razpolago deset, dvajset ali celo več let, namreč da so se seznanili z novimi metodami in vzgojnimi načeli, to mora zmagati danes učitelj novinec v mnogo krajši dobi.

Sicer pa šolanje zlasti v vojnem času ni primerjati z onim v normalnih razmerah prejšnjih let. Ne samo, da kvalitativno ni dosegalo že itak zelo skrčenih in skromnih učnih smotrov, je iztrgala vojaška obveznost premmogo še predčasno iz učenja ter jih odvedla tja, kjer se ni ubijalo samo telesa, ampak tudi duha, kjer so se rušili ideali kjer je sirovo in nizkotno vojno življenje, kakor slana morilo mehke in vzorejmlive duše. Za ustaljene in utrjene značaje starejših mož ti vplivi gotovo niso bili tako usodni in nevarni, mlajši pa marsikateri z muko v duši gleda razvaline nekdanjih sposobnosti, energije in na lepih načrtov, ki jih je nekoč vnet in navdušen študent, koval za bodoči poklic. Vojna ga je ogoljufala za najlepšo dobo življenja, ko se pravzaprav šele razvija cvet, ki naj bi pozneje rodil dober in zdrav sad.

V tem času se je pa precej, ako ne docela, razblinilo tudi teoretično znanje in je moral začeti potem takorekoč zopet pri a in pridno delati da je v nekaj

LISTEK.

Pedagoški zbornik za leto 1922.

Izdaja Slovenska Šolska Matica v Ljubljani. — Uredil dr. K. Ozvald. (XX. zvezek).

Slovenska Šolska Matica v Ljubljani razpošilja ravnokar svoje letošnje publikacije. — Kot prvo in nekako vodilno knjigo te korporacije moramo pač smatrati »Pedagoški zbornik«.

Priznati moramo da nam letošnji zbornik nikakor ne ugaia po vsebini. Na prvi pogled nas »zbornik« potrjuje v mnenju, da je vsa snov nekako tako nanizana, brez pravega načrta brez smotra, kakor je ravno prihajala uredniku v roke. In več stvarine je v zborniku, ki ni nikakor primerna za zbornik, ki imei trajno vrednost. Po našem mnenju nikakor niso sledeče vesti ali če hočete razprave primerne za »zbornik«. 2. »Zbornik za pučko prosvjeto«, K. Ozvald. — 3. »Krščanska zajednica mladih ljudi« (Istega pisatelja). — 4. »Ob tridesetletnici Nastavnog Viesnika« (Isti) in 5. »Prvi doktor pedagogike« (K. O.). To so pač črtice recimo za kak dnevnik ali pa ted-

nik, nikakor pa niso primerne za »zbornik«.

»Pedagoški zbornik« bi moral biti — vsaj po našem mnenju — tako urejevan, kakor je n. pr. »Pädagogischer Jahresbericht« ki ga izdaja vsako leto znana knjigarna v Leipzig-u Friderik Brandstetter — letos že 74 letnik — s sodelovanjem priznanih strokovnjakov šolnikov. V em letniku so obdelane strokovno vse manoge šolstva, v njih se razpravlja o vseh v enem letu izšlih knjigah dotične stroke n. pr. »Pädagogik«, »Naturkunde«, »Zeichnen«, »Geographie« itd. — Umevno da se čitatelj tega »zbornika« seznani v prvi vrsti z izdajo nemških publikacij, a v našem »zborniku« bi se pa prav lahko obdelala tvarina posameznih strok na ta način, da bi se zbrala tozadevna letna produkcija slovenskih, hrvaških, srbskih, čeških mogoče tudi ruskih, bolgarskih in če hočete — še nemških publikacij.

Toda preidimo k posameznim razpravam. Kot prva razprava je: K. Ozvald: Kdo je izobražen? — V tej razpravi je jasno začrtana pot prave izobrazbe, dodali bi še da kot č) točka velja še to da se k izobrazbi naj prištevata še zahteva da izobražen človek dajaj svojo izobrazbo bližnjemu nesebično v njegovo korist.

Izvajaniem dr. St. Rapétya v razpravi: »Učitelj in univerzitetna izobrazba« pritrjujemo v polnem ob-

segu. Akademsko natrpan osnovno-šolski učitelj bi ne mogel nikdar postati pravi narodni učitelj, kajti po našem mnenju tudi naše univerze nikakor ne nudijo onega, lahko bi rekli splošnega znanja, ki ga potrebuje ravno osnovno-šolski učitelj, če hoče biti v resnici učitelj-vzgojitelj. Univerza le specializira posamezne slušatelje. In osnovna šola ne potrebuje specializistov-učenjakov.

Fr. Čibeji je v svojem gostobesednem članku: Pota in razpotja v sodobnem »mladinskem gibanju« nanizal veliko lepih stavkov, toda — žal — naj se nam oprusti kljub večkratnemu pazljivemu čitanju — nismo prišli do jedra tega članka in še danes ne vemo, kaj hoče avtor s tem člankom.

Dobra je razprava Fr. Finka: »Metodične smernice za pouk slovenščine pri Neslovencah«: učitelji manjšinskih osnovnih šol bodo našli v tej razpravi mnogo dobrih misli in želimo samo to da prebero to razpravo vsi oni, ki imajo delo na teh manjšinskih šolah. — Na razpravo se najbrže prilčno še povrnemo.

II. Kulturni pregled: Kot prva razprava »Akademski socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani«, avtor Franjo Žgeč, stud. phil, zavzema 5 drobno tiskanih strani. — Ne vemo kako pride slovensko učiteljstvo do tega da prinaša naš »pedagoški zbornik« razprave, ki jih lahko

beremo z malimi izpremembami v drugih revijah. Tako n. pr. lahko čitamo to razpravo v 3. in 4. zvezku prvega letnika vzorno urejevanega »Zbornika za pučko prosvjeto« str. 125 in 169.

Upravni odbor Slovenske Šolske Matice bi moral skrbeti za to, da nudi učiteljstvu tudi v tem oziru kaj izvirnega. In slednjič smo mnenja, da za tako misel, kakor je ta o »ljudski univerzi« ni treba delati take reklame, kajti to misel izvršujemo po nekaterih krajih že davno. Ker pa ne obočamo slučajno vsacega našega dela na »veliki zvon«, gre naša javnost — gluha in slepa — mimo, imamo na zavest, da vršimo to že davno dejansko o čemur premmogi šele akademsko razpravljajo.

Konečno ne smemo prezreti razprave: »Zamorjene sile«, kjer avtorica Alojzija Štebi razpravlja o dokaj delikatni stvari na 12. straneh na podlagi razprave dr. Žiškove iz l. 1908, pod naslovom: »Erhebungen über die Kinderarbeit in Oesterreich im Jahre 1908«. — O tej prezanimivi brošuri smo precej obširno pisali svoječasno že v »Naših Zapis-kih«.

V tolažbo avtorice »Zamorjene sile« povemo da je višji šolski svet ravnokar izdal naredbo, s katero upa zmanjšati število domačih nalog.

letih dosegel vsaj ono stopnjo sposobnosti, ki jo je imel ko je ostavil zavod. Toda koliko truda in časa je še treba, da se povspne tja, kjer naj bi stal danes vsak učitelj tako glede na strokovno znanje, kakor tudi z ozirom na splošno izobrazbo.

Zdi se mi pa tudi edino pravilno da skrbi mlad učitelj v začetku svojega službovanja v prvi vrsti za svojo izobrazbo, da se posveti z vso vnetostjo svojemu poklicu v ožjem smislu. Posebno se mi vidi to potrebno danes, ko zahteva šola celega moža, ko je treba mnogokrat jelekne volje in železnih živcev, da v teh oburnih razmerah z uspehom ovladamo iz src nam izročene mladine raznovrsten plevel in strup, ki se je tako strahotno razpasel pod vplivom splošne demoralizacije sedanjosti. Slaba je usluga narodu in državi cepiti svoje telesne in duševne moči na kvar šoli in poklicu. Dvema gospodoma je težko služiti in polovičarstvo ni nikoli nič prida. Razume se pa, komur izven njegovega poklica še preostala časa in moči, kdor je v današnjih časih nekaj »človek in pol«, da sodeluje tudi drugod, da pomaga pri vzgoji in izobraževanju širših plasti naroda, kakaj »kar more to mož je storiti dolžan!« Sicer pa vzgoja naroda ni le monopol učiteljskega stanu ampak dolžnost inteligence sploh.

V zadnjem času je takozvano izvenšolsko prosvetno delovanje nekaterih mlajših tovarišev mnogo več škodovalo nego koristilo. V svoji ognjevitosti ne preudarnosti se je zaletel marsikateri predaleč, hotel kar čez noč vse preobrniti in prenoviti, a je s tem zelo škodoval stvarni, svojemu ugledu, kakor tudi vsemu

stanu. Bolje je, čakati zrelejših let in prepuščati vsa vodstva starejšim, izkušenim, kajti lažje je pričeti popolnoma iznova, nego popravljati napake.

Mislím da bi bili vredni upoštevanja navedeni vzroki naše »indolence«, zakaj večina nas prizadetih sama najbolj trpi, da ne more že koj izpočetka vršiti svojega poklica kot pravi narodni učitelji, kakor smo nekoč sanjali. Ne oprekam pa, da je treba tu in tam včasih graje. Toda nekaj plevla je med pšenico zmiraj, je bil in bode in naravno je tudi, da se ob slabih letinah pojavi v večji množini.

P. Bogovič:

Učitelji - ministri.

(Dalje.)

Dmitrov

I ako maleni broj, ipak ima i u malenim narodima ljudi, koji su sebi jačinom svoga uma prokrcili put kroz najgore životne neprilike i podigli se na najviša mesta. Jedan između takvih je i bugarski učitelj Dmitrov. Mnogo je godina učiteljeval u zapuštenim krajevima Makedonije. Borio se sa svim mogućim neprilikama, ali nikad nije klonuo. U njemu je uvek plamtio veliki idealizam, živo rodoljublje do svoje domovine i jaka volja za rad, za narod. U Stamboljskijevom kabinetu bio je ministar unutarnjih dela. Izdao je naredbu o progoni makedonskog komiteta, »Makedonstvujušci« osvete mu se, prošle godine, atentatom i on plati svoju požrtvovnost i ljubav za narod, svojim životom.

(Dalje prih.)

vanju učnih knjig za pouk in vzgojo v narodnih šolah. Zaradi tega se zahteva, da se odpravi monopol na učne knjige za narodne šole, ker je škodljiv za povzdigo pouka v narodnih šolah, ter naj se dovoli svobodno tekmovalstvo, ki pomaga k povzdigu pouka v narodnih šolah.

Monopol na šolske knjige je preostanek iz starih reakcionarnih časov svobodno tekmovalstvo pa znači in omogoča potrebni napredek.

(Dalje prih.)

Ferijalni Savez učiteljstva.

KAJ PRIČAKUJE DIJAŠTVO OD UČITELJSTVA V F. S.?

(Konec.)

Da pa bo to mogoče, mora prihajati srednješolski pomladnik na zavode že upoznan z F. S.; treba je, da učiteljstvo že preje omogočuje gojencem ljudskih šol delovanje v F. S., kajti oni imajo isto pravico do F. S., katere se pa pač preje ne bodo mogli posluževati, dokler jih ne vzamejo pri tem učitelji — sami člani F. S. v okrilje.

Pristop učiteljstva je F. S. zelo približal realizaciji njegovih načrtov v ferijalnih ugodnostih. Prepričan sem da bodo v šolah vseh večjih krajev naše države nameščena svratišča F. S. S tem bodo prenehala doslej običajna potovanja na daleč z železnico, ki dijaštvu poleg površnega in splošnega poznavanja naših krajev donášalo le napore, kar pa ni namen F. S. Omogočani bodo res pristrčni stiki med članstvom F. S.; zginile bodo ostre stanovske razlike učiteljstva pa bo v dijaštvu ki bo v bodoče zasedlo važna mesta v državni upravi in v javnem življenju, imelo pristrčne prijatelje in zagovornike učiteljskih interesov.

Zmanjšana pa bo s tem ona velepomembnost vozne olajšave radi katere je doslej ugled F. S. padel in rasel vzporedno z vsakokratnimi izpremembami v Min. Saobračala.

Glavna naloga učiteljstva bo pospeševanje društvenega razvoja, predvsem pa nadziranje obnašanja ferijalcev na njihovih ferijalnih potovanjih: vsaka njiva ima svoj oblevelj. Tudi F. S. se je moral doslej odpreti z njim. Kai je pomagala delavnost upravnih organov F. S. med letom, ko pa je nemarnost nekaterih uničila vse uspehe F. S. med počitnicami. Obstojačo proti njim sicer stroge odredbe toda kai ko jih ni nihče vršil. Član dobrotvor F. S., pri katerem se je nerednost izvršila, se je čutil kvečjemu osebno, ne pa kot član F. S. užaljen, je odbil za nadaljne dobrotvorstvo mesto da bi ukrenil potrebne korake za zaščito društvenih interesov.

Učiteljstvo bo sedaj vršilo to dolžnost, F. S. mu bo dal na razpolago vsa naiostrejša sredstva s pomočjo katerih bo učiteljstvo enkrat za vselej onemogočilo take stvari, ki bi jemale F. S.-u ugled, kakor ga zasluži.

Treba je urediti v bodoče razmerje med učiteljstvom in dijaštvom v F. S. Učiteljstvo je pristopilo v F. S. v organizacijo, ki si je svoj ustroj tekot let po potrebi prakse preuredila in izpopolnila. Učiteljstvo naj prilagodi svoje zahteve do sedanjemu ustroju F. S., kakor bo F. S. na najširši podlagi upošteval potem položaj učiteljstva. V bistvu nedotaknjeni je treba pustiti ustanove, ki so se za F. S. izkazale eminentno važne, kakor kongres, pokrajinske zbornice in pokrajinske poverjenike.

Ako velja za koga, da mu je vršiti svojo dolžnost, ne samo kolikor mora, ampak kolikor snloh more velja to za učitelja.

Učiteljstvo vrši svojo vzgojno nalogo i izven šole v F. S., a to mu je predvsem omogočeno v skupnih Pokrajinskih zborih (nekakih širših posvetov P. F. S. iz pokrajine) in v skupnem kongresu. Ostalo se bo uredilo naravno po številčnem razmerju glasov. Organizacija potrebuje enotnosti: težko da bi F. S. pristal na ločene upravne jedinice, v katerih bi tičale kalil razkroja. To zadevo bo uredil III. kongres F. S. ki se bo vršil okoli 17. avgusta 1923 v Beogradu: tega se bodo kot enakopravni člani udeležili že delegati učiteljstva P. F. S. Želeti pa je da se preje udeleže oficijelno IV. Pokrajinskega zbora za Slovenijo, na katerem bodo P. F. S. iz Slovenije dne 31. junija uredile program, ki ga bodo zastopale na kongresu: upam, da se bodo posvetovanja med zastopnikom učiteljstva P. F. S., g. učit. Šemetom in med U. O. F. S. že v toliko razvila, da bomo stvorili fronto P. F. S. iz Slovenije za enotni nastop na kongresu.

Učiteljstvo ima po vsem tem pravico da stavi na nas isto vprašanje: kaj nudite vi nam?

S tem, da so učitelji postali člani F. S. dostopne so jim vse ugodnosti F. S., svratišča, kolonije, skratka vse, kar F. S. premore. Najbolj pereče je vprašanje voznih olajšav. Dijaštvo ima vobče po naredbi s 30. novembra 1921 pravico do četrtinske vožnje po progah državne železnice in polovične po progah Južne železnice a to v grupah od najmanj 10 oseb; za ferijalce velja ista ugodnost, le da oni morajo tvoriti grupe od najmanj 5 oseb. Te ugodnosti se ferijalci poslužujejo z Dačko legitimacijo; že lani je uprava F. S. zahtevala od Min. saobračaja posebno Nastavniško legitimacijo, ki bi jo uporabljali vsi v F. S. včlanjeni profesorji in učitelji. Toda Min. je Upravo zavrnilo z ugovorom: Kaj zahtevate vi za učitelje, ko pa v svojih vrstah razen nekaj deseterorice idealistov nimate pokazati nastavnikov!

Tudi v F. S. se je dijaštvo v l. 1920. vpisalo na riziko delno uspelo in delno propadlo. A vendar se je borilo še naprej v zavesti, da more le v skupni organizaciji doseči svoje cilje.

Že lani so se učitelji in profesorji v F. S. vozili z Dačko legitimacijo, kot z edino veljavno ferijalno legitimacijo. Uprava F. S. je pred kratkim dobila od Min. saobračaja zagotovilo, da bo Dačka legitimacija veljala letos i za učitelje in ne samo praktično, temveč tudi teoretično.

Upravni odbor F. S. je pripravljen, da vrne vsem učiteljem, ki bi se letos vpisali v F. S., a se ferijalnih ugodnosti ne mogli posluževati članski prilog za centralo, oziroma da ga pridržijo kot članski prilog za naslednje leto.

U. O. F. S. hoče s tem naznačiti, da nima namena učiteljstva opleniti, temveč samo želi, da bi s svojim pristopom v F. S. učitelji podčrtali upravičenost zahtev F. S. in da bi stali ramo ob ramo z omladino v delu za narod.

Za pokrajinsko poverjeništvu Ferijalnega Saveza Ljubljana Maček Viktor, pokrajinski poverjenik F. S. za Slovenijo.

—f Počitniški izlet. V zadnji številki (18) je tiskovna pomota. Priglasenih ni 60 tovarišev in 15 tovarišic, temveč 60 tovarišic in 15 tovarišev.

Obrambni vestnik.

—ob Se že oglašajo in hujskio ljudstvo na učiteljstvo — namreč podeželski župniki ki jim je kajpada greben po volitvah silno zrastel. V ilustracijo sledeče: V majhnem kraju severnega obmejnega šolskega okraja službuje nadučitelj, ki »greni« župniku njegovo težko življenje s tem da mu uia povedati resnico naravnost v obraz. Resnica pa baje kolje oči — pravi pregovor — župnik trdi seveda drugače, da je namreč to »obnašanje nekulturnega človeka«, če se kdo drzne uveljaviti župnikovemu samodržstvu, nasprotno mnenje, kakor je to parkrat storil omenjeni učitelj. Zato pa je nujna potreba, radi tega tudi njemu življenje »zagreniti« in nahujskati ljudstvo nanj. In tega krščanskega (?) načela se poslužuje župnik v izdatni meri. Značilno je, da zahajajo ljudje k njemu po informacije glede poletnih oprostitev — in to navadno takrat, ko jim je šolsko vodstvo obrazložilo, kdo samo more uživati ugodnost pol. oprostitev. Župnik, ki ali ne pozna odredb glede pol. oprostitev ali pa sramežljivo igra vlogo Pilata trdi in dopoveduje ljudem, da bi morali biti poleti oproščeni tudi taki učenci, ki pohajajo komaj 6. leto šolo, pa jih šolsko vodstvo gotovo ni predlagalo v oprostitev. In ravno v tem tiči vsa perfidnost farizeja. Ljudstvu je treba prikazati učiteljstvo v taki luči, da ga bo zasovražilo in ribarjenje farovških mogotcev v kalnem se bo vršilo nemoteno, njih slava in gloria pa bo rasla v nebotične višave. — Po njih delih jih boste spoznali!

Iz Jugoslavije.

— Službena pragmatika. Ministrski svet je na seji dne 4. t. m. razpravljali načrt uradniškega zakona. Ministru za izenačenje zakonov Marku Trifkoviču je naloženo da po končanih formalnostih predloži ta zakon narodni skupščini. Vsebinsko zakona je v osnovi ostala ista, kakor je v načrtu izdelanem od prejšnje koalicijske vlade, z izpremembo, da se temeljne in položajne plače podvoje. Staremu načrtu so pridružena tudi dopolnila zakonodajnega odbora in pa dopolnila vlade. — Predpogoj za izvedbo je redukcija uradništva in davčni zakon.

10

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

(Referat g. Jovo P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU. »Naloge učiteljske organizacije v ujedinjeni domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev«, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, l. 1922.)

3. V POGLEDU IZPELJAVE POUKA IN VZGOJE V NARODNIH ŠOLAH.

Normalni učni načrt.

Pouk in vzgoja v narodnih šolah se uravnava po obče določenem učnem načrtu in programu.

Z ozirom na veliko važnost vprašanja, kako naj se uravnata pouk in vzgoja v narodnih šolah, da bodo v polni in največji meri odgovarjale svojemu namenu, se predlagajo te-le zahteve:

Temeljna načela za sestavo učnega načrta.

1. Kdo naj sestavlja načrt. Izdelava načrta in programa za pouk in vzgojo v narodnih šolah mora biti poverjena vsakakor najkompetentnejšim osebam za ta tako važen posel: ti naj bodo: najboljši zastopniki poedinih predmetov, katere vsebuje učni načrt narodnih šol in najboljši in najizkušenejši šolniki narodnih šol.*

2. Enoten učni načrt za vso državo. Radi velikega vpliva, ki ga ima narodna šola na državni in nacionalni razvoj, zahtevajo državni in nacionalni interesi sestavo splošnega in enotnega učnega načrta za vse narodne šole v državi. Odstop od predpisanega programa se more dovoljevati samo tedaj, kadar to zahtevajo nepremostljive ovire prebivalstva ene oblasti ali kadar nastopijo izvanredne razmere toda vsakokrat samo po predhodnem odobrenju centralne državne uprave na predlog oblastva šolske uprave.

3. Učni jezik in črkonis. Pouk v narodnih šolah se vrši v jeziku ali narečju, katerega govori večina prebivalstva v dotičnem kraju, toda vsak učenec in učenka se mora v narodni šoli naučiti tudi državnega jezika: enako mora vsak učenec biti deležen tudi pouka iz materinskega jezika, ako njegov materinski jezik ni učni jezik v šoli, v kateri se uči.

Vsi učenci in učenke narodnih šol se morajo v času šolanja priučiti obeh črkonisov, da se lahko poslužujejo cirilice in latinice in da dobro razumevajo vsa narečja državnega jezika.

4. Špocialni učni načrti. Za vsako kategorijo narodnih šol mora biti izdelan poseben učni načrt in program: toda ker tvorijo vse kategorije narodnih šol eno organsko celoto in enoten šolski sistem, morajo tudi vsi posamezni načrti in programi za poedine kategorije narodnih šol tvoriti celoto in biti le njeni sestavni deli. Zato se zahteva, da vse učne načrte in

programe za vse vrste narodnih šol izdelata ista korporacija ali komisija.

5. Minimalni in maksimalni učni načrt. Učni načrt mora predpisati v kolikem obsegu naj se obdela učni predmet, v kateri šoli in v katerem razredu v normalnih razmerah, kar pa se lahko po nastali potrebi spremenia in dopolni na podlagi dovoljenja pristojnih šolskih oblasti.

6. Učni smoter pouka. V vsakem učnem programu mora biti za vsak poedini učni predmet na kratko izražen tudi smoter pouka iz dotičnega predmeta kakor tudi kratka metodična navodila radi racionalnejše izpeljave predmetnega pouka.

7. Učna pot. Pouk iz predmetov, ki se poučujejo v več razredih in tečajih zaporedoma se uravnava tako, da se pouk iz teh predmetov v višjih razredih in tečajih stopnjema razširja in dopolnjuje.

8. Razvrstitev predmetov in tedenskih ur po razredih. Učni program naj predpiše in določi dobo pouka posameznih predmetov z ozirom na njih uvrstitev v posamezne razrede vseh vrst narodnih šol: učni načrt naj pa predpiše število tedenskih ur za vsak učni predmet in za vsak razred vseh vrst narodnih šol. Učni načrti in programi morajo biti v popolni harmoniji.

9. Relativno obilgatni učni predmeti. Omogočiti je, da lahko dečki in deklice narodnih šol, posebno v šolah za nadaljno izobrazbo, obiskujejo razen obveznih predmetov tudi neobvezne predmete ki bi jim v življenju koristili, kakor n. pr.: glasba, stenografija, daktelografija, umetno žensko ročno delo, knjigovodstvo, tuji jeziki itd.

Učila za narodne šole.

Za dosego racionalnega pouka v narodnih šolah je potrebno, da se čimprej oskrbe vse narodne šole s potrebnimi učili. Radi tega se zahteva, da prevzame ministrstvo prosvete inicijativo za izdelavo potrebnih učil za vse vrste narodnih šol in to z osnovanjem državnih zavodov za potrebno izdelavo šolskih učil v državi ali pa s podpiranjem zavodov privatne inicijative, v svrhu nujne odpo-moči te potrebe in tega nedostatka.

Cenzura in monopol učnih knjig.

Za dosego racionalnega pouka v narodnih šolah so potrebne tudi dobre šolske knjige. V tem pogledu se stavljaio sledeče zahteve: Interesi države in naroda zahtevajo da se ne smejo pustiti šolske knjige brez kontrole: toda interesi pouka in vzgoje v narodnih šolah pa zahtevajo, da ta pravca državne kontrole ne ovira slobodnega tekmovalstva v spisovanju učnih knjig za pouk in vzgojo v narodnih šolah. Zaradi tega se zahteva, da se odpravi monopol na učne knjige za narodne šole, ker je škodljiv za povzdigo pouka v narodnih šolah, ter naj se dovoli svobodno tekmovalstvo, ki pomaga k povzdigu pouka v narodnih šolah.

* Demokratično bi bilo, da podajo svoje predloge tudi okrajne učiteljske konference. Ured.

»Slovenčevemu« grobjanu v nedeljski številki »Slovenca« povemo le to, da mu ne bomo sledili na pot njegove surove rovtarske žurnalistike in da se naša smer ne ravna po političnem vetru. Lepo se mu bodo zahvalili kolegi, da pod svoj spis poln surovih izrazov stavi podpis — »Učitelj«.

— Zborna seja višjega šolskega sveta za mesec maj se je vršila dne 4. t. m. pod predsedstvom dr. Stanka Bevka. Po odobritvi zapisnika zadnje seje je poročal predsednik o važnejših ukrepih višjega šolskega sveta v preteklem mesecu, od katerih omenjamo: Šolski mladini je prepovedano nositi znake društev in organizacij razen odznakov Ferialnega Saveza in Pomladka Rdečega križa. Istotako ni zabranjena nošnja svetinjc s svetimi podobami, če niso obenem odznak kakega društva, ki je šolski mladini prepovedano. — Učencem srednjih in osnovnih šol je zabranjeno članstvo in vsakršno sodelovanje pri društvi s kakršnokoli politično smerjo: nihče ne sme biti član »Orjuna«. — Kakor na srednjih šolah se dovolijo tudi na meščanskih šolah ponavljati izpiti iz dveh predmetov. — Uredilo se je vprašanje domačih pismenih nalog na osnovnih šolah z nerazdeljenim poukom. — Izdala so se navodila za postopek pri disciplinarnih preiskavah. — Pomožne učne osebe morajo napraviti usposobljenostni izpit, če služujejo nad 3 leta. — Nato sta poročala nadzornika za srednje šole o prošnjah za razpisane profesorske službe na srednjih šolah in učiteljskih v Sloveniji. Sestavili so se trojedni predlogi za imenovanja. Razpisanih je bilo 54 učnih mest: za 21 služb ni bilo proslcev ali pa so bili nezadostno usposobljeni, tako da so se mogli staviti le za 33 služb namestitveni predlogi. — Poročevalca za osnovne šole sta poročala o bolezenskih dopustih osnovnošolskega učiteljstva. O postopku pri reševanju prošni za dopuste se je vnela daljša debata, sklepanje pa preloži na eno prihodnjih sej. — Za nadučiteljico na dekliški osnovni šoli na Jesenicah se je imenovala Ema Pibrovčeva. — Potem se je izvedlo pet disciplinarnih slučajev osnovnošolskega učiteljstva, ena disciplinarna zadeva pa se je zaradi nadaljnjih poizvedb odstavila z dnevnega sporeda. — Končno so se sprejeli predlogi upravnogospodarskega poročevalca glede priziva neke občine proti izvršenemu prešolanju glede preureditve okolišja šolske občine Ravne, sistemiziranja drugega katetskoga mesta v Murski Soboti in 13 unokojitev učnih oseb na osnovnih šolah.

— K književni tomboli Jugoslovenske Matice, Književna tombola, ki nam jo časopisje napoveduje, pomeni za nas Slovence kulturno manifestacijo prvega reda. Danes, ko je človeško življenje postalo tako ostro suho in mrzlo, tako rabimo glasov, ki nas spominjajo na one čase ko je imelo življenje še milejše robove. Kot takrat, ko so slovenske žene nobirale od hiše do hiše podpise za majsko deklaracijo, tako mora tudi uspeh te književne tombole biti historičen dokument naše narodne zavednosti. Dne 25. maja se bo slovenski narod zbral k svoji priljubljeni družinski igri igral bo za knjige. Zavedajmo se, da to ni običajna prireditve, katere namen je samo gmotnega značaja. Večjo korist bo imela Jugoslovenska Matica od številu udeležencev, kajti lahko bomo rekli: »Toliko in toliko tisoč sočutnih rok je deklariralo s svojo udeležbo pri tej prireditvi vojno poravnilo mednarodno krivico, ki se nam je zgodila, podpisom mirovne pogodbe. Mi nečemo ljudstva vabiti z migljajem na dobitke, tudi če bi teh ne bilo, bi morala slična akcija uspeti. Apel na narod, kadar ga je pozvala Jugoslovenska Matica, ni bil nikdar zaman. Jugoslovenska Matica je društvo, ki ima svoje bivališče nad oblaki političnega življenja. Viharji strankarskega gibanja jo ne zadevajo. V tem je njena moralna sila in njena upravičenost pozivljati narod na kulturni davek, ki mu ga dolguje. Obračamo se sedaj na slovensko učiteljstvo s pozivom na njih kulturno in nacionalno poslanstvo med narodom, s katerim naj podpro našo tombolsko prireditev. Le potom učiteljstva more stopiti naša Matica v tesen stik z ljudstvom, le potom učiteljstva mu moremo povedati, da gre za velike stvari. Zaupamo in prepuščamo učiteljstvu nalogo pripeljati književno tombolo na deželjo do velikega uspeha. Jugoslovenska Matica zasleduje pa še drug namen. Književna prireditve našega društva naj bo poizkusna mobilizacija narodnih sil, naj bo hrbenica, okoli katere se bo sedaj v pomladnih dneh Jugoslovenska Matica na novo razvila, na novo razcvetela v

drevo tako veliko, kot še nikdar poprej. Če nam slovensko učiteljstvo pripomore s svojo udeležbo tudi pri tem našem namenu, nam je uspeh že zagotovljen. Zato kličemo pionirski prosvetnega dela: »Na delo za Književno tombolo Jugoslovenske Matice!«

— Poziv učiteljstva na orožne vaje. Kakor razglasa vojaška oblast se imajo s 1. julijem vpoklicati na dvomesečno orožno vajo učitelji, rojeni leta 1895. in mlajši, ki so odslužili svoj kaderski rok in napravili izpit za rezervne oficirje v bivši avstro-ogrski vojski. Dokumente o oficirskem izpitu je poslati ali jih pa osebno prinesiti do konca meseca maja na komando vojnega okrožja. Na dvomesečno orožno vajo v svrhu pridobitve oficirskega čina bodo vpoklicani samo oni, ki bodo predložili omenjene dokumente do določenega termina. V nasprotnem slučaju bodo morali odslužiti svoj kaderski rok kot ostali vojaški obvezniki.

— Učenci in učence ljudske šole v Grizah pri Celju so poslali za pirhe neodrešenim bratom onkraj meje 453 Din 25 par.

— Sv. Križ pri Litji. Tukajšnje učiteljstvo je zbralo pri šolski mladini znesek 265 Din, 1100 znamk za Jugoslovensko Matico kot skromen prispevek za letošnje velikonočne pirhe neodrešenim bratom in sestricam onkraj meje. Čast zavedni mladini!

— Zadnja moja prošnja do tovarišev je imela popoln uspeh. Posredovali ste pri trgovcih. Dve nadarjeni in marljivi deklici sta dobili v trgovinah zelo dobro službo. Zadovoljna sta trgovca, zadovoljni deklici. V svojem imenu revnih, sedaj preskrbljenih deklic, sprejmite za človekoljubno delo iskreno zahvalo! — Imam še eno prošnjo. V šesti razred tukajšnje šole zahaia deklica (dobra računarka), ki želi vstopiti kot vajenka v trgovino, da prej ali slej otvori sama na očetovem domu trgovino, najraje z mešanim blagom. Po končani šoli, 15. julija bi lahko takoj vstopila. Starši napredni in pošteti Tovariši! Zonet Vas prosim za posredovanje. Pokažimo narodu, da mu želimo dobro da čutimo z njim. — Šolski vodja: B. Andoljšek, Litija.

Naša kulturna organizacija.

—ko Ped. did. krožek v Mariboru. Kar eden ne zmore, to jih zmore več! Tako je sodila majhna četica mariborskih učiteljev in učiteljic, ko si je ustanovila koncem februarja v okvirju ped. did. kr. »delovno združenje«. Namen mu je: 1. Skupno proučevanje vseh panog pedagogike. 2. Kritično razmišljanje novih stremenj. 3. Skupno proučevanje važnejših poglavij iz šolskega dela. 4. Skupno pripravljane predavanj za redne krožkov sestanke. — Tedensko dve uri žrtvuje četica skupnemu delu. Da se upozna s sistemom pedagogike, predeluje sedaj iz skript, prof. dr. Matičevića (ped. vis. šola v Zagrebu) teorijsko pedagogiko. Preko nekaj večji del, spominskih izrazov prodira s tem predavanjem v bistvo pedagogike, vidi razvojlanih nebroj vzlov in spoznava veličastno zgradbo pedagoške vede. In da bi jih slišali, kako ob razmišljanju posameznih odstavkov vsa k d o d o d a j e iz svojih izkušni, kako se krešje misli ob misli, dokler se ne izkristalizira pa vendar rezultat, ki zadovoljuje večino in ki utegne roditi napredek v šoli. — Prihodnji tema je »pedopsihologija« in »telesni ter duševni razvoj šoloobveznega otroka«. Lepa, in jo člani že študirajo. — Želimo le, da člani delovnega združenja vztrajajo na započetem delu v dobrobit šolstvu in stanu, da jih pristopi še mnogo k aktivnemu sodelovanju.

Naša samoizobrazba.

—s »O zgodovini Slovenjgradca«, predaval pri Učiteljskem društvu za slovenjgraški okraj dne 8. februarja 1923 tov. Schechel.

—s »O slovnici v ljudski šoli«, predaval pri Šega Ivan.

—s »O nadzorstvu otrok v odmorih«, predaval pri Radovljiskem uč. dr. dne 3. marca 1923 tov. Drago Hude.

—s »O etiki kot vedi«, predaval dne 10. marca 1923 pri okrajnem učiteljskem društvu za ljubljansko okolico vseučiliški profesor dr. Veber.

—s »Samouprava v šoli«, predaval pri Ptuisem učiteljskem društvu, 11. januarja 1923 tov. Grögl Feliks.

—s »Učiteljevo delo«, predaval pri Smarskoroškem uč. društvu dne 10. marca 1923 tov. Šumer: 1. Šolsko delo je obilno. Radi ljudske

sodbe mora učitelj paziti na delo, ki ga ljudstvo dočim naj bo metoda poučevanja prosta. Razen popravljanja nalog so šolsko delo učila n. pr. zbirke zgodovinskih, zemljepisnih in narodnokolišnih razglednic in kart, nadalje zbirke hroščev, metuljev, semen in umetnih gnojil istotako napisi in celo nagačene živali, ki nam jih pripravijo za male izdatke v kratkem času »Tvorica učil v Ljubljani.« Šolsko vodstvo daje tudi obilo dela, zlasti radi točnega reševanja vlog in prošni nešolskih uradov. Delo v v šolskem vrtu smatrajo lasanti kot učiteljevo sportno razvedrilo. A sadonosnik, matičnjak, vinograd, trsnica, drevesnica, čebelnjak in zelenjad daje preobilno opravka učiteljevi energiji. Posebno koristno je delo učitelja v tajništvu krajevnega šolskega sveta. 2. Delo za organizacijo, ki nam je edina opora in zaslomba, naj bo složno. Že prijava novoudruženca mora biti samolastna, da pokaže edinstvo in trdno unijo, ki veje v naših vrstah. Gmotno delo za organizacijo obstoja v točnem plačevanju društevne, v prostovoljni prispevkah za učiteljski sklad in v podpiranju učiteljskogospodarskih podjetij, kakor učil, tiskarne, učiteljski konvikt, tvornica učil i. dr. Duševno delo pa se kaže z udeleževanjem skupščin in konferenc ter z objektivnim dopisovanjem v stanovskih listih. 3. Izvenšolsko delo učitelja je ogromno. Gospodarska panoga tega delovanja je večinoma borna, a tem obsežnejša in važnejša je kulturna panoga, ki zaposluje učitelja v javnih knjižnicah, telovadnicah, čitalnicah in v drugih društvih. Mnogo dela in truda mu dajo gled. predstave, pev. zbori, organizatorstvo in tudi občinsko tajništvo. Javnega političnega dela pa naj se nihče ne udeležuje. Edino, kar nas dela močne in ugledne, je sloga. To so pokazale vzgledne volitve v višji šolski svet. Tu se je pokazala naša ednost. Zato uveljavljamo vedno in vsepovsod znan rek: Vsi za enega, eden za vse! — Tovariši Volavšek in Zidar sta z dokazi negirala sprejem organizatorstva, kajti učitelj-organist je le hlapec cerkovnika in duhovnika. Pod nobenim pogojem naj ne sprejme učitelj suzenskih orgelj.

—s »O ustanavljanju mladinskih kmetijskih klubov« predaval pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. marca 1923 inž. L. a. h.

—s »O popravljanju zvezkov med učnim časom ter izven učnega časa«, predaval pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. marca 1923 tov. Petrovič.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. Vitomilova železnica. Spisal Jos. b. Korban, nadučitelj v Gornjem gradu. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena okusno vezani knjigi 14 Din.

—kpl. Jos. Zupanc: »Konserviranje sadja in vsakovrstne povrtnine za domačo uporabo«. Cena 15 Din po pošti 16 Din ter se proti gotovemu vplačilu naroča na naslov: Josip Zupanc, okr. ekonom v Ptuj. Na naročila brez vplačila se ne ozira. Položnice so na razpolago.

Književnost in umetnost.

—k Vitomilova železnica. Spisal Jos. b. Korban, nadučitelj v Gornjem gradu. Vsebinska: Naša Majdica. — Majdica se dolgočasi. — »Vitomil naj pride...« — »Železnico napravite, pa pridemo«. »Ju-huhu! Kolodvor že imamo!« — Gospod inženir pride... — Gospod inženir se loti dela. — Gospod inženir prejme plačilo. — Sitnosti in težave inženirjevega pomagala. — Gospod nadgobar. — Gospod Andrej. — Gospod Andrej pripoveduje. — Skalariev Tonček dobi novega delodajalca. — Tončkov delodajalec se ponebreči. — S pticami selivkami. — Toplo priporočamo za vse šolarske knjižnice.

—k Jos. Zupanc: »Konserviranje sadja in vsakovrstne povrtnine za domačo uporabo«. Knjižica pod tem naslovom je izšla sedaj že v 4 natisu, kar gotovo govori za njeno potrebo in praktičnost. Na men ji je, da razširja spoznavanje raznih načinov konserviranja in uporabe sadja in povrtnin, upošteva pa predvsem one načine, potom katerih je mogoče v kratkem času in z malimi sredstvi konservirati velike množice ter tako oskrbeti gospodinjstvo s svežimi živili v dobi, ko teh v naravi ni mogoče dobiti. V potrebo racionalnega konserviranja nas uvaža poljuden pouk o bakterijah in njihovi kvarljivosti nadalje najdeš v I. delu knjižice vsa potrebna navodila o sušenju sadja ki ga pisec po pravici smatra za najvažnejši način njegovega konserviranja in o vkuhanju sadja, o napravljanju sadnih kompotov, sokov, odcodkov ter neopojnih sadnih pijač, o prirejanju sadnih zdrizov (želej) in mozz, sadnih paš in sadnih sirov, raznih jagodnih vin in sadnih likerih. Poučuje nas torej o najraznovrstnejšem v vsakem gospodinjstvu možnem uporabljanju sadja, ki pri nas še dolgo ni tako, kakor bi si ga iz narodno-gospodarskih ozirov smeli želeli. Pri oddelku o sadjevcu in hruševcu nas seznanja pisec z razumnim ravnanjem pri napravljanju te zdrave pijače, govori pa tudi o njenih napakah ter o njihovi odpravi, oziroma preprečenju. I. del zaključuje praktično navodilo o pripravljaniu sadnega kisa za dom in prodajo. Vsi mnogoštevilni recepti v knjigi so pre-

izkušeni in prirejeni tako, da se sadnokonserviranje izvršuje po njih ob najnižje mogočih izdatkih: iz istega vzroka razkazuje pisec razno uporabo sadja pri drugih narodih med prostim ljudstvom ki gotovo stremi po dobri kvantiteti in kvaliteti, skuša pa to doseči z najbolj omejenimi stroški. — Isto načelo opazujemo v II. delu ki govori o konserviranju povrtnin, in sicer o konserviranju v patentovanih steklenicah, v kislu ali v soli. Pri tem se ne obrača le na manj znano ali vsaj v kmetskikh gospodinjstvih manj navadno vkuhanje v konservnih in navadnih steklenicah, marveč daje tudi podrobna praktična navodila za obče udomačeno kisanje zelja in repe. — Kot dodatek zaključuje knjigo navodilo o konserviranju mesnih jedil, v patentiranih kozarcih, ki je posebno prilično v odlečnih krajih, kjer je inteligenca, n. pr. učiteljstvo pogosto prisiljeno klicati na pomoč oblasti, da dobi slabo a drago hrano v vaški gostilni. — Radi te tako raznovrstne praktične vsebine smo prepričani, da se ob knjigi ne bodo spodtikali niti najhujši protialkoholiki ker vsebuje recepte in navodila za napravljanje alkoholnih sadnih izdelkov; saj po drugi strani njim samim nudi dovolj navodil za brezalkoholno uporabo sadja. — Knjigo ki je pisana poljudno, preprosto in vseskozi lahko umljivo, prav toplo priporočamo našim gospodinjam, gospodinjiskim šolam in tečajem, kakor tudi učiteljstvu osnovnih in meščanskih šol, ki umeva svoje naloge v narodno-prosvetnem delu med ljudstvom tudi v racionalno-gospodarskem oziru.

—k Srpski Književni Glasnik od 1. V. 1923. Nova Serija Knj. IX. br. 1, ima sledeči sadržaj: Crvene magle, odlomak iz romana Drag. Vasij: Osveta, pri-povetka A. Lavdan: Pesma Putnika, pesma G. Krklec: Serafina pesma H. Hajne: Vetranočeve binske scene, Dr. P. Kolendić: O filozofiji i filozofiranju (I.) P. Slankamenac: O Gogolju, J. Prodanović: Umetnički pregled: Pozorišni pregled: Ekonomski pregled: Politički pregled: Ocene i prikazi: Beleške. Štev. 1089.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—do Ponikva ob juž. žel. Šolska mladina naše šole je priredila v nedeljo, 22. in 29. aprila svojo šolsko prireditev z igro »Šivilja Klara« deklamacijami in petjem. — Igro je prav vestno naučila gđ. Vošniakova, ostalo učiteljstvo pa je pridno pomagalo. — Občinstvu so posebno prijale okusno in bajno opravljene vile in palčki ter čarobajna razsvetljava posameznih prizorov. — Otroci so igrali s temperamentom ter so bili v svojih vlogah zelo sigurni. Tudi uprizorjena pesem »Ciciban in čebelica« je izzvala obilo veselja med gledalci. — Splošno se mora priznati, da je izpadla vsa prireditve prav srečno in v občo zadovoljnost občinstva, ki je obakrat napolnilo razred. — Tako moralčen kakor tudi gmoten uspeh je bil prav dober. — Čisti dobiček je namenjen revni šolski deci in pa, da si nabavi šola lasten oder, ker izposojevati si vedno istega, napravlja preveč neprilik. — Splošna sodba prireditve pa je bila da je posebno gđ. Vošniakova lahko zadovoljna z uspehi svojega truda.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članarina in darila za Učiteljski konvikt. Tov. Trobei Matija, učitelj na Barju, 10 Din.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi svoj majniški izlet v soboto, dne 21. maja t. l. v Teharje. Ob 10. uri dopoldan zborovanje v ondodni šoli po sledečem vzporedju. I. Zapisnik, II. Društvene in stanovske zadeve. III. Ustanovitve podružnice »Ferialnega Saveza«, IV. Slučajnosti in predlogi. V. Vprašalna škrinjica. VI. »O teharskih plemičih« predava tovariš Gosak. Po zborovanju izlet v Bukovžlak k Sodinju. Zaradi obeda naj se udeleženci zglasijo do 8. maja pri šolskem vodstvu Teharje pošta Store. (Pevci in pevke prinesite Mohorjevo pesmarico s seboi). K polnoštevili udeležbi vabi — odbor.

+ **GORNJEGRAJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 12. maja ob 11. uri v Gornjem gradu. Na dnevnem redu so važne stanovske zadeve (pregledovalec šolskih vrtov in dr.) ter zanimivo predavanje. — Predsednik.

+ **Š KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v sredo, dne 16. maja 1923 ob 2. uri popoldne v šolskem poslopiu v Jaršah Poleg običajnih točk bo na dnevnem redu predavanje tovariša Ernesta Tirana iz Moravč: »O vzgoji značaja«. Kdor se zborovanja ne udeleži, naj svojo odsotnost pisмено naznani tovarišu predsedniku Tomo Petrovcu, nadučitelju v Jaršah pri Domžalah.

+ **OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA** zboruje v soboto dne 2. junija ob 10. uri v Vidoncih. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Tovariš g. Kontler: »Snov in metoda prostoročnega risanja nižje skupine osnovnih šol«. Teze in podrobni učni načrti dobe vsi udeleženci. 4. Tovariš g. Arpad Benkovič: »Deklamiranje v osnovni šoli«. 5. Izvolitev dveh delegatov (namestnikov) za pokrajinsko skupščino v Ptuj. 6. Slučajnosti. Od železniške postaje Mačkovci do Vidone je tričetrt ure peš. Skupni obed bo v gostilni Kerec. Zadevne prijave je vpslati tov. Kontlerju v Vidoncih do 25. t. m. Torej 2. junija vsi v Vidonce! Prijatelji šole dobro došli. Pripomba: Ob neugodnem vremenu se vrši zborovanje dne 9. junija. — Odbor.

+ **OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO JE ZBOROVALO** v Novem mestu v soboto 7. aprila v deški osnovni šoli.

Ker je bila na dnevnem redu volitev dveh poročevalcev za šolske vrtove, so bili navzoči tudi tovariši Slomškarij, ki so zborovali isti dan in v istem poslopiu. Pri volitvi, ki jo je vodil okr. šol. nadzornik g. Janko Grad so bili izvoljeni sledeči tovariši: 1. za novomeški in trebanjski okraj Ludvik Koželj, nadučitelj v Št. Petru, namestnik Miha Kosec, nadučitelj v Trebnjem; 2. za žužemberški okraj Ciril Dequal, nadučitelj, na Dvoru, namestnik Ivan Kržišnik, nadučitelj v Žužemberku. Vse novomeško-trebanjsko-žužemberško področje ima 32 šolskih vrtov.

Vsemu zbranemu učitelstvu — 73 po številu — je podal nato tov. Ivanetič temeljito naštetirani in razvrščen podrobni učni načrt za risanje za osemrazredne osnovne šole, za kar je žel buren aplavz in prisrčno zahvalo ter priznanje.

Temu je sledilo še izčrpno poročilo tovariša V. Pirnata o Ferijalnem Savezu učitelstva oziroma o njegovi novomeški podružnici. Ta šteje že 56 članov, pa gotovo še kdo pristopi. Očrta jim bodoče novomeško Svratšče F. S., opiše delo novomeškega učitelstva za F. S., govori o Svratšču F. S., ki ga ustanovi s pomočjo tamošnje šol. voditeljice gđc. Erbežnikove v podgorjskem Gaberju v Gorjancih in o Koloniji F. S. na Gorjancih, ki postane meso druge počitnice. Razdeli med ferijalno učitelstvo priglasnice dobrodelnih članov, ki jih je vsak član moralno obvezan pridobiti. Slednjič se vrši še volitev odbora, kamor so so z vzklikom soglasno izvoljeni tov. V. Pirnat — predsednik, Mara Pirnat - Breznik — tajnica, Lina Klemenčičeva — blagajnica, Lamut — gospodar, Lojze Weber in Albina Ahačičeva, odbornika. Potem še nadzorni odbor in Podružnični sud.

Potem sta se obe društvi ločili, tovariši Slomškarij so odšli v svojo sobo, mi smo zborovali dalje ter določili dan in program okrajne učiteljske konference, ki bo v soboto 9. junija ob pol 9. dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Novem mestu. V mali dvorani bodo istočasno razstavljeni risarski izdelki in moška ter ženska ročna dela novomeških in okoliških šol, ki bodo pristopna tudi občinstvu. Popoldne skupno kosilo. Zvečer v Narodnem domu učiteljski zabavni večer z gledališko predstavo in petjem. Petje se poveri nadučit. M. Matku, gled. predstava učit. V. Pirnatu.

Ko se je sklenilo, da se določi delegata za pokr. skupščino UJU v Ptuj prihodnjič ter se je še rešilo neko učiteljsko zasebno zadevo, se je učitelstvo zadovoljno razšlo.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA DOLNJELENDAVSKI OKRAJ** je zborovalo 21. aprila 1923 v Dolnji Lendavi.

Tov. predsednik otvori zborovanje in omenja žalosten pojav, da se zelo mnogo članov ne udeležuje zborovanj. Nato otvori debato o hospitalitaciji kateri je pristostovalo učitelstvo pred začetkom zborovanja. Vnela se je debata o šolski disciplini, pri kateri so bila mnenja zelo različna.

Tov. Peternel je kot zastopnik prekmurskega učitelstva referiral o šolstvu v obmeinih krajih in opomnil, naj se mu morebitne težnje pisмено dopošljejo v Del. Bistrico, da jih bo predložil glavni skupščini v Ptuj. H koncu referata je predlagal sledeče resolucije:

1. Učne moči ki se bodo na novo nameščale v Prekmurju, morajo imeti za dostojno t. j. popolno srednješolsko izobrazbo.

2. Pri imenovanjih se naj nameščajo le narodno zavedni učitelji, ki jamčijo, da bodo vsikdar znali varovati ugled učiteljstva.

3. Radi tukajšnje dragjine, ki presega ono v drugih krajih Slovenije, naj se izplačajo učitelstvu v Prekmurju doklade I. razreda, da zamore isto svojemu stanu primerno živeti ter si ohraniti potrebni ugled med prebivalstvom.

4. Učiteljem-icam naj se vštejejo v službeno dobo po 2 v Prekmurju odsluženi leti za 3, istotako se naj upošteva službovanje v Prekmurju pri prošnih za premestitev na boljša mesta ostale Slovenije.

5. Umska izobrazba je važen činitelj pri vzgoji mladine v dobre in zanesljive državljane. Za oboje skrbi šola. Zato ima država dolžnost, da jo podpira v njenem stremljenju ter nakaže izdatne podpore za nakup učil. knjig itd. vsem tukajšnjim šolam, izvemši one ki bi imele dovolj dohodkov za kritje vseh stroškov iz šolskih zemljišč danih v najem.

6. Pospešuje naj se pouk slovenščine na manišinskih šolah. Število tedenskih ur iz slovenščine naj se znatno pomnoži.

7. Slovenščino naj bi poučevali na teh šolah učitelji, ki obvladajo popolnoma slovenski jezik.

8. Prirede naj se o počitnicah tečaji za slovenščino za vse tovariše, katerim še primanjkuje zadostnega znanja slov. jezika.

9. Ustanovi naj se poseben odbor za prekmursko obmeino šolstvo, sestojč iz 7 članov, včevši okrajnega šolskega nadzornika. Delokrog naj si odbor sam določi.

10. Prirejajo naj se poljudna predavanja. Učiteljem predavateljem naj se da posebna nagrada.

Resolucije sprejete. Kot referenti za obmeino šolstvo se izvolijo tov.(ice) Peternel, Golob in Gobčeva.

Debata o programu UJU se preloži na prihodnje zborovanje, ker še ni izšel v celoti.

Ferijalni Savez. Izvoli se odbor F. S. ki sestoji iz sledečih članov: Gobčeva, predsednica; Turko Alfons Cerjak Zinka, Takač Vilma Peternel in Kolarič, odborniki.

Za poročevalca za šolske vrte se izvoli tov. Karol Čizek, nadučitelj iz Dol. vasi.

Bivšega nadzornika tov. Jurkota se izvoli častnim članom. Sprejeto.

Prihodnje zborovanje se vrši 12. maja 1923 v Hotizi.

Vsak zaveden član UJU mora poznati podroben ustroj organizacije, zato segajte po „Stanovsko-strokovni knjižnici“ Pov. UJU in čitajte jo!

Po sklepu lista.

SEJA GLAVNEGA ODBORA UJU V BEOGRADU.

Beograd, 7. maja.

Udeležba na seji je izredno velika. Zastopane so vse pokrajine po poverjenikih, njihovih namestnikih in strokovnih tajnikih. Pov. UJU v Ljubljani zastopajo poverjenik Luka Jelenc, pov. nam. tov. Anton Gnus in strok. tajnik tovariš Rudolf Dostal. Slovenska delegacija je predložila zboru znane »materijano-pravne zahteve sovenskega učitelstva«, ki jih je utemeljevala na seji. Ob tej priliki je podala izčrpno poročilo o splošnem položaju, enakó poročilo so podale delegacije iz Hrvatske in ostalih pokrajin. Izvajanja so napravila globok vtis ter ponovno izzvala burne izjave solidarnosti. Za letošnje državno skupščino UJU pride v prvi vrsti Ljubljana v poštev. Podrobno-sti prinesemo v prihodnji številki.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 1007.

RAZPIS.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta z dne 27. aprila 1923, št. 3712 razpisujem službo ravnatelja in strokovnih učiteljev za I. in III. skupino na meščanski šoli v Krškem ter nadučiteljsko službo na osemrazredni osnovni šoli v Radčah.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati do dne

27. maja 1923

oo predpisani službeni poti.

Okrajni šolski svet v Krškem.

29. aprila 1923.

Predsednik: P. Svetec l. r.

Štev. 1639/O. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

V šolskem okraju ljubljanske okolice razpisuje okrajni šolski svet službo učitelja-voditelja na enorazredni osnovni šoli na Jezeru v stalno popolnitev.

Pravilno opremljene prošnje z osebno popisnico izpolnjene natančno po vseh rubrikah (število službenih let je navedeno) naj vložijo prošilci po predpisani službeni poti do dne

25. maja 1923

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu v Ljubljani.

Okrajni šolski svet v Ljubljani.

dne 1. maja 1923.

Štev. 1775/O. š. sv.

PREKLIC.

Služba na osnovni šoli v Dolu je bila pomotoma razpisana zato se ta razpis preključuje.

Okrajni šolski svet v Ljubljani.

dne 3. maja 1923.

Štev. 907/m. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Vsled pooblastila višjega šolskega sveta razpisuje mestni šolski svet ljubljanski na mestnih javnih deških osnovnih šolah sledeča učiteljska mesta v stalno popolnitev:

1. jedno učiteljsko mesto na II. mestni deški osnovni šoli;
2. jedno učiteljsko mesto na IV. mestni deški osnovni šoli;
3. dve učiteljski mesti na V. mestni deški osnovni šoli.

Prošilci za zgornj označena učiteljska mesta naj svoje pravilno opremljene prošnje vlagajo po predpisani službeni poti pri podpisnem mestnem šolskem svetu najkasneje do 29. maja 1923. leta.

Mestni šolski svet ljubljanski.

dne 29. aprila 1923.

Štev. 1089.

RAZPIS UČNIH MEST V STALNO NAMESTITEV.

V kamniškem šolskem okraju se razpisuje naslednja učna mesta v stalno nameščenje:

1. Čemšenik, dvorazrednica, služba za nadučitelja in za učiteljico;
2. Blagovica, dvorazrednica, služba za nadučitelja;
3. St. Gotard, dvorazrednica, služba za nadučitelja in za učiteljico;
4. Skaručna, dvorazrednica, služba za nadučitelja;
5. Vočce, trirazredna, deška šola, služba za nadučitelja;
6. Vrhpolje, dvorazrednica, služba za nadučitelja in za učiteljico;
7. Rova, enorazrednica, služba za učitelja-voditelja;
8. Sela, enorazrednica, služba za učitelja(ico)-voditelja(ico);
9. Komenda, petrazrednica, služba za učitelja.

Službe pod zap. štev. 1., 3., 6. so udobne za poročeni učiteljski par.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom predložijo okrajnemu šolskemu svetu v Kamniku do

dne 8. junija 1923.

Predsednik: Loger m. p.

Štev. 361.

RAZPIS

nadučiteljskih in učiteljskih služb v šolskem okraju Črnomelj.

Okrajni šolski svet razpisuje s privoljenjem višjega šolskega sveta z dne

13. aprila 1923, štev. 4135 ter z dne 6. novembra 1922, štev. 15.104, sledeče nadučiteljske in učiteljske službe:

Adlešiči, 2razred., služba učiteljice. Stanovanje in hrana.

Bojanci, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Božjakovo, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Črešnjevec, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Dobliče, dvorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje in hrana.

Dragatuš, trirazr., služba nadučitelja, učitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Drasiči, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Grihlje, dvorazr., služba nadučitelja in učiteljice. Stanovanje.

Petrova, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Planina, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Podzemelj, petrazr., služba nadučitelja, učitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Preloka, dvorazr., služba nadučitelja in učiteljice. Stanovanje.

Radenci, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Radovica, dvorazr., služba učiteljice. Stanovanje in hrana.

Sinji vrh, dvorazr., služba nadučitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Stara lina, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Stari trg, štirirazr., služba nadučitelja, učitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Streklevec, dvorazr., služba nadučitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Suhor, štirirazr., služba nadučitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Talčji vrh, dvorazr., služba nadučitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Tribuče, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Vinica, petrazr., služba učitelja in učiteljice. Stanovanje in hrana.

Vrčice, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Zagorjac, enorazr., služba učitelja-voditelja. Stanovanje.

Pravilno opremljene prošnje s priloženo službeno razpredelnico je vlagati službenim potom pri podpisnem okrajnem šolskem svetu do

dne 15. junija 1923.

Okrajni šolski svet v Črnomlju

dne 4. maja 1923.

Varujte otroke!

Če so razdrapani že Vaši živci, obranite pred tem vsaj deco! Otroci naj pijejo le „ŽIKO“!

Štev. 315.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta se razpisuje v stalno nameščenje na štirirazrednici v Negovi služba nadučitelja in služba učiteljice, obe s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati po predpisani službeni poti do

6. junija 1923

pri krajnem šolskem svetu v Negovi.

Okrajni šolski svet v Gornji Radgoni.

dne 5. maja 1923.

Za predsednika: J. Koropec, l. r.

ŽIKO

Pokusite - - - - - ŽIKO - - in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Nadomešča pravo kavo ter potrebuje malo sladkorja, zato je tudi najcenejša. Priporočljiva je predvsem za otroke, bolnike in rekonvalescente. Številna priznanja na razpolago. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Naroči se lahko tudi po povzetju najmanj 5 kg direktno v Pražarni „Žika“, d. z o. z. Ljubljana, Rož. dol.

V korist „Jugoslovenske Matice“!

„IDES“ Prašek za črnilo

raztopljiv v mrzli vodi, prekaša vse tu- in inozemske izdelke in tekoče ekstrakte!

Črnilo v obliki papirja za uradnike in učence. Za več kot 100% cenejši kakor tekoče črnilo!

Antracen in kovinasta črnila. Zahtevajte vzorce in cenike kateri, se pošiljajo brezplačno.

„IDES“ tvornica kemičnih izdelkov Tacen pri Ljubljani.

